



## Forskning och innovation

---

### Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet beslutade den 16 oktober 2012 att ge bl.a. näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2012/13:30 Forskning och innovation och de motionsyrkanden som rör utskottets beredningsområde.

Näringsutskottet begränsar yttrandet till motionerna 2012/13:Ub6 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 4–6, 10, 23 och 28–34, 2012/13:Ub5 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 4 och 14–18, 2012/13:Ub4 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 3 och 5 och 2012/13:Ub3 av Rossanna Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 10–13 samt propositionen i motsvarande delar. Sammanfattningsvis föreslår näringsutskottet att utbildningsutskottet avstyrker motionsyrkandena.

I yttrandet finns sju avvikande meningar (S, MP, SD och V).

# Utskottets överväganden

## Forskning och innovation

### **Inledning**

I propositionen lämnas ett förslag till riksdagsbeslut, nämligen förslag till ändringar i högskolelagen (1992:1434). Förslaget berör inte näringsutskottets beredningsområde. Enligt riksdagsordningen bereder näringsutskottet bl.a. ärenden om allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor. I propositionen redovisas på övriga områden regeringens bedömningar, som inte förutsätter formella riksdagsbeslut. Näringsutskottet berörs huvudsakligen av propositionens avsnitt om resursfördelning efter bedömning av kvalitet och prestation i samverkan med det omgivande samhället (avsnitt 6.3), strategiska innovationsområden (avsnitt 7), strategisk forskning för näringsliv och samhälle (avsnitt 8.1 och 8.2.1), institut för hållbar processutveckling och katalys (avsnitt 9.5), nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap (avsnitt 11), Verket för innovationssystem (avsnitt 13.2), Statens energimyndighet (avsnitt 13.3) och svenskt deltagande i partnerskapsprogram och inrättandet av en nationell samordningsfunktion (avsnitt 15.1.1) samt motsvarande delar i motionerna.

### **Propositionen**

#### *Samverkan med det omgivande samhället*

Det ingår i universitetens och högskolornas uppgift att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt att verka för att forskningsresultat som nåtts vid lärosätena kommer till nytta. Regeringen anser att anslaget för forskning och utveckling till Verket för innovationssystem (Vinnova) bör öka med totalt 60 miljoner kronor under 2013–2016 för finansiering av universitets och högskolors forskning och forskarutbildning utifrån bedömning av kvalitet i samverkan med det omgivande samhället i termer av relevans och nyttiggörande (avsnitt 6.3). Vinnova bör ges i uppdrag att, i samråd med Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, utforma metoder och kriterier för bedömning av prestationen och kvaliteten i lärosätenas samverkan i termer av relevans och nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap och utifrån dessa genomföra en utlysning och fördela medel. Medlen bör fördelas till de lärosäten som efter ett ansökningsförfarande bedöms visa bäst kvalitet och prestation i samverkan med det omgivande samhället.

För att poängtera vikten av att universitet och högskolor arbetar med strategier för samverkan avser regeringen att även ge Vinnova i uppdrag att i samråd med Vetenskapsrådet stödja lärosätenas strategiska arbete när det gäller samverkan med det omgivande samhället och deras arbete med att verka för att forskningsbaserad kunskap kommer till nytta (avsnitt 11.3.1).

I den senaste forsknings- och innovationspolitiska propositionen (prop. 2008/09:50) presenterades en satsning på strategiska forskningsområden. Regeringen gör nu bedömningen att förutsättningarna för att kunna bidra till att möta de globala samhällsutmaningarna behöver förbättras genom utvecklad samverkan. Regeringen bedömer att ett nytt instrument, strategiska innovationsområden, bör användas för att möta globala samhällsutmaningar och för att förbättra förutsättningarna för ökad samverkan med näringslivet och det omgivande samhället (avsnitt 7.1). Regeringen vill på detta sätt lägga grunden för att nya, långsiktiga och fördjupade samverkansprojekt mellan universitet och högskolor, forskningsinstitut, näringsliv, offentlig sektor, civilsamhälle och andra aktörer ska utvecklas. Dessa aktörer bör gemensamt utveckla långsiktiga strategier med syfte att bidra till att möta samhällsutmaningar. Det är inte regeringen som avgör vilka områden som kan bli aktuella, utan detta bör avgöras utifrån gemensamma processer för problemformulering omfattande bl.a. företag, universitet, högskolor och forskningsinstitut. Av anslaget för forskning och utveckling till Vinnova bör ökade medel med totalt 225 miljoner kronor under 2013–2016 användas för dessa satsningar.

Som ytterligare insatser för att möta samhällsutmaningar nämns satsningar inom ytterligare några prioriterade forskningsområden (avsnitt 8): gruv-, mineral- och stålforskning, skogsråvaror och biomassa, hållbart företagande och livsvetenskap. Syftet är att möta långsiktiga kunskapsbehov inom viktiga samhälls- och näringslivssektorer. Forskning inom de utvalda områdena bör ske i samverkan med näringsliv och offentlig sektor, där lärosäten, myndigheter, företag och institut kan medverka i gemensamma satsningar.

### *Förstärkning av industriforskningsinstituterna*

Det övergripande målet för industriforskningsinstituterna under RISE Research Institutes of Sweden Holding AB (RISE-instituterna) är att de ska vara internationellt konkurrenskraftiga och verka för hållbar tillväxt i Sverige genom att stärka näringslivets konkurrenskraft och förnyelse. Uppgiften för RISE Research Institutes of Sweden Holding AB (RISE Holding AB) är att företräda staten som ägare i RISE-instituterna och skapa förutsättningar för att utveckla dessa i linje med det övergripande målet.

Regeringen bedömer att anslaget för institutens strategiska kompetensmedel m.m. till RISE Holding AB bör öka med totalt 125 miljoner kronor under 2013–2016 (avsnitt 11.2.1). RISE Holding AB bör fortsatt verka för en sammanhållen svensk institutssektor som även inkluderar institut som i dag står utanför RISE, och det bör verka för ett ökat branschövergripande

samarbete mellan instituten under RISE Holding AB. Vidare bör RISE Holding AB verka för att effektivisera RISE-institutens legala och organisatoriska struktur för att på bästa sätt stärka kunderbjudandet, och fortsatt verka för att stärka RISE som varumärke så att det blir tydligare för kunden och samhället i övrigt att de ingående instituten är en del av RISE Holding AB.

Regeringen anför vidare att RISE Holding AB bör verka för att RISE-instituten

- fördjupar samverkan med universitet och högskolor samt näringsliv och offentlig sektor på nationell och regional nivå i syfte att underlätta näringslivets och lärosätenas tillgång till kompetens och kunskap
- tillsammans med näringsliv, universitet och högskolor, Vinnova och andra aktörer samverkar inom strategiska innovationsområden för att möta de globala samhällsutmaningarna och stärka näringslivets konkurrenskraft
- ger ökat stöd till små och medelstora företag i innovations- och internationaliseringsprocesser
- stärker sin kompetens inom immaterialrätt och hantering av immateriella tillgångar för att erbjuda ett professionellt stöd till företag och därmed öka deras förmåga att använda immateriella tillgångar som en del av sina affärsstrategier
- stöder nyttiggörandet av tjänsteforskning
- ökar såväl de egna institutens som företagens, särskilt små och medelstora företags, förmåga att medverka i, och dra nytta av, internationella forskningssamarbeten och EU:s kommande forskningsprogram samt aktivt deltar i samverkansplattformar inom Europeiska institutet för innovation och teknik
- vidareutvecklar kriterierna för fördelning av strategiska kompetensmedel.

Utöver anslagsökningen bör anslaget för institutens strategiska kompetensmedel m.m. till RISE Holding AB tillfälligt öka med totalt 150 miljoner kronor under 2013–2015 för att SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB ska kunna etablera ett nytt institut för hållbar processutveckling och katalys (avsnitt 9.5). Huvudsyftet med verksamheten vid det nya institutet ska vara att ge forskare vid universitet och högskolor eller små och medelstora forskningsbolag tillgång till verktyg, teknik, utrustning och kunskap som krävs för att vidareutveckla forskningsresultat för kommersiell användning.

Vidare gör regeringen bedömningen att anslaget för forskning och utveckling till Vinnova bör öka med totalt 50 miljoner kronor under 2013–2016 för att dels användas för att öka tillgängligheten till test- och demonstrationsanläggningar inom RISE-instituten, dels för andra investeringar och nyetableringar av test- och demonstrationsanläggningar (avsnitt 11.4.1). Syf-

tet med test- och demonstrationsanläggningar är att testa forskningsresultat och nya lösningar tidigt i utvecklingskedjan av en idé, under verkliga förhållanden, ofta i samverkan med potentiella användare och kunder.

Vidare avser regeringen att ge Vinnova och RISE Holding AB i uppdrag att gemensamt ta fram en strategi för att tillgängliggöra test- och demonstrationsanläggningar inom RISE Holding AB och gemensamt bedöma behovet av investeringar och nyetableringar. Satsningen innebär att forskare inom universitet och högskolor och små och medelstora företag kan utnyttja test- och demonstrationsmiljöer hos industriforskningsinstitutet i större utsträckning och att därmed fler forskningsresultat ges förutsättningar att nyttiggöras och kommersialiseras.

### *Kommersialisering genom företagsfinansiering och rådgivning*

I arbetet med att öka värdeskapandet med bas i forskningsbaserad kunskap och andra kunskapsintensiva affärsidéer är tillgång till såddkapital och annat riskvilligt kapital i tidig fas en viktig del. Sammanslagningen av Innovationsbron AB och Almi Företagspartner AB bör genom att realisera potentialen för synergier och effektivisering öka fokus på insatser i de allra tidigaste investeringsskedena, inte minst när det gäller kunskapsintensiva affärsidéer, och därmed förbättra förutsättningarna för tillväxt i hela landet. Bolagets insatser bör bl.a. inkludera marknadskompletterande medel och rådgivning inom affärsutveckling. Ett nära samarbete med universitet och högskolor samt deras innovationsstödjande funktioner är en förutsättning för att länka samman alla delar i ett sammanhållet, effektivt och tydligt system för kapitalförsörjning, rådgivning och affärsutveckling av företag. Vidare är bolagets samverkan med Vinnova, Tillväxtverket, Statens energimyndighet (Energimyndigheten), institut och regionala aktörer centralt (avsnitt 11.4.2).

### *Vinnova*

I avsnittet om Vinnova (avsnitt 13.2) anförs att offentlig verksamhet i stor utsträckning driver efterfrågan på innovativa lösningar, varor, tjänster, processer och organisationsförändringar. Det är därför viktigt att förbättra samspelet mellan offentlig efterfrågan och innovationsinvesteringar, vilket bidrar till näringslivets internationella konkurrenskraft.

Innovativa miljöer och kluster är viktiga förutsättningar för hållbar samhällsutveckling. Vinnova bör utifrån sitt verksamhetsområde stödja regionerna i deras arbete med strategiskt innovationsarbete, bl.a. genom att erbjuda regionerna kompetens och erfarenheter i form av omvärldsanalys. Vinnova bör också bistå nationella och regionala aktörer i bedömningen av regionala kluster och innovationsprojekt. Verket och andra offentliga aktörer bör i högre grad anpassa sin verksamhet till s.k. öppna innovationsprocesser.

Andelen små och medelstora företag som bedriver innovationsarbete i egen regi eller i samarbete med andra utvecklas svagare i Sverige än i andra länder. För att motverka detta behöver forskning och utveckling öka i sådana företag.

Inom ramen för Vinnovas forskningsanslag bör det även genomföras en riktad satsning på tjänsteforskning i syfte att skapa en svensk tjänsteforskning med internationellt hög vetenskaplig kvalitet som kan bidra till näringslivets konkurrenskraft och till förnyelse av offentlig sektor.

Vinnova bör som nämnts ges ansvar att utforma satsningar på utmaningsinriktade strategiska innovationsområden.

Vinnova bör även bidra till att sammanföra Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande och Energimyndighetens satsningar inom strategiska innovationsområden när det gäller fasen där olika konstellationer eller konsortier naturligen kan sammanföras.

Ytterligare satsningar inom Vinnovas ansvarsområde är områden av särskild betydelse för näringsliv och samhälle såsom gruv-, mineral- och stålforskning. Sverige har en unik geologisk potential och är den ledande gruvnationen i Europa. En växande gruv- och mineralnäring skapar nationell och regional tillväxt. Stålindustrin betecknas av många som en av de stora utvecklingsbranscherna inom svensk industri. Svensk forskning inom geovetenskap och metallurgi håller hög kvalitet. Vinnovas medel bör därför öka så att en satsning inom området gruv-, mineral- och stålforskning kan genomföras.

Vinnovas medel bör som nämnts även öka för tillgängliggörande av test- och demonstrationsanläggningar inom RISE-institutet och även andra investeringar i och nyetablering av test- och demonstrationsanläggningar.

Som nämnts bör Vinnova även ges i uppdrag att utforma metoder och kriterier för bedömning av kvalitet och prestation i universitetens och högskolornas samverkan och nyttiggörande samt utifrån dessa genomföra en utlysning och i konkurrens mellan lärosäten fördela medel.

Vidare bör anslaget för forskning och utveckling till Vinnova öka med totalt 200 miljoner kronor under 2014–2016 för finansiering av strategiskt svenskt deltagande i s.k. partnerskapsprogram inom ramen för det europeiska forsknings- och innovationssamarbetet (avsnitt 15.1.1). En nationell EU-samordningsfunktion med ett sekretariat bör finnas vid Vinnova för att i samverkan med övriga forskningsfinansiärer underlätta prioritering av deltagandet i partnerskapsprogrammen, samordna och förstärka det strategiska och proaktiva arbetet inom det europeiska forsknings- och innovationssamarbetet samt verka för synergier mellan EU-satsningar och nationella satsningar inom forskning och innovation. Vidare bör den nationella organisationen för EU:s forskningssamarbete ses över.

### *Energimyndigheten*

Regeringen anser att anslaget för energiforskning till Energimyndigheten bör öka med totalt 470 miljoner kronor under 2013–2016 (avsnitt 13.3).

Regeringens satsningar på forskning och innovation, i kombination med ett positivt företagsklimat som uppmuntrar till nytänkande och satsningar inom energi- och miljöområdet, skapar tillväxt, nya jobb och goda exportmöjligheter inom energi- och miljösektorn samtidigt som resultaten bidrar till en bättre miljö.

Denna förstärkning möjliggör att ambitionerna höjs när det gäller teknikverifiering och demonstration på energiområdet, samfinansiering inom EU:s strategiska energiteknikplan och andra energiaktiviteter inom det europeiska samarbetet samt inom ingångna bilaterala avtal om forskningssamarbeten. Insatserna för forskning och utveckling av hög kvalitet för långsiktig kompetensuppbyggnad ökas och insatser kring strategiska innovationsområden med energirelevans kan skapa starka tvärvetenskapliga och tvärsektorielle samverkansstrukturer.

## **Motionerna**

### *Socialdemokraterna*

I kommittémotion 2012/13:Ub6 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om samverkan för ett konkurrenskraftigt Sverige. Genom en nära samverkan mellan staten, näringslivet och forskningen kan den kunskapsbaserade delen av ekonomin där Sverige har konkurrensfördelar utvecklas. Motionärerna vill även se en bred samverkan mellan akademi och hela det omgivande samhället. Utan ett kraftfullt helhetsgrepp på samverkansuppgiften kommer inte Sveriges fulla potential som kunskaps- och forskningsnation att utnyttjas.

I motionen förespråkas vidare en modell för strategisk samverkan mellan olika samhällssektorer som tar sin utgångspunkt i centrala framtidsutmaningar för samhället (yrkande 5). Motionärerna föreslår att det avsätts 500 miljoner kronor årligen under 2013–2016 för strategiska samverkansprogram, utöver regeringens nivå för forskning och innovation.

Som ett led i arbetet med att bygga strategisk samverkan föreslår motionärerna att det inrättas ett innovationsråd som har i uppgift att departementsövergripande samordna frågor av betydelse för forskning och innovation, däribland forskningspolitikens övergripande inriktning, strategisk kompetens- och kapitalförsörjning, immaterialrätt och offentlig upphandling av innovationer (yrkande 6).

Motionärerna anför vidare att det finns behov av att ytterligare stimulera och premiera lärosätenas samverkan med det omgivande samhället och föreslår därför att samverkan tillförs som en ny indikator för fördelning av anslag för forskning och forskarutbildning till högskolor och universitet (yrkande 10). Forskningsråden och Vinnova bör inom ramen för sitt uppdrag om resursfördelning efter bedömning av kvalitet och prestation i samverkan med det omgivande samhället ta fram en fungerande indikator för samverkan och eventuellt också andra värderingsformer.

I motionen (yrkande 23) betonas bl.a. vikten av att Sverige är en aktiv part i EU:s gemensamma forsknings- och innovationssamarbete. Motionärerna ser klara fördelar med att en nationell EU-samordningsfunktion med ett sekretariat inrättas vid Vinnova men anser att industriforskningsinstitutet tillsammans med Vinnova bör tilldelas en tydligare roll som koordinator för svensk medverkan i EU-forskning inom ramprogrammen. Ansvaret för samordning och deltagande i forskningsprogram samt ansvaret för sekretariatet bör delas mellan Vinnova och forskningsinstitutet.

I motionen (yrkande 28) framförs vidare att de framtida utmaningarna för industriforskningsinstitutet är att kunna erbjuda testmiljöer som svarar mot det omvandlingstryck som svenska företag lever under. Den växande tjänstesektorn är ett exempel på hur institutet kan svara mot företagets behov. Utvecklingen av innovativa tjänster blir allt viktigare för små och medelstora företags möjligheter att växa och internationaliseras. Behovsmotiverad samhälls- och näringslivsrelevant forskning som utgår från tjänstesamhällets förutsättningar och egenskaper behöver därför utvecklas. Med hjälp av en kraftfull institutsektor vill motionärerna ta ett brett grepp över tjänsteforskningen som kan öka förädlingsvärdet för de växande tjänstebanscher.

I motionen (yrkande 29) framförs också att regeringen inte har sett till att samverkan kommit till stånd mellan akademien och det omgivande samhället. De strategiska forskningsområdena är i grunden inga samverkansprogram mellan akademi, företag och andra aktörer, eftersom det saknas direkta incitament och uppföljningskriterier för samverkan. Satsningen har enligt motionärerna heller inte, i tillräcklig omfattning, genererat nya, utökade eller fördjupade samarbeten med näringslivet. Det kan därför inte heller förväntas att projekt inom ramen för strategiska forskningsområden kommer att bidra till innovationer i medverkande organisationer, eftersom direkta samarbetsrelationer är en nödvändig förutsättning för effektivt kunskapsutbyte. Motionärerna välkomnar att man nu inrättar strategiska innovationsprogram som syftar till att öka forskningssamarbeten mellan aktörerna, men framför att kritiken mot projekten bättre behöver tas till vara. De svenska forskningsinstitutet bör tillsammans med Vinnova ges huvudansvaret för de strategiska innovationsområdena.

Motionärerna vill förstärka FoU-investeringar i svenska småföretag; för att driva på investeringarna och samtidigt skapa en mer differentierad och därmed mindre sårbar privat forskningsbas vill de utöka avdragsrätten för FoU-utgifter så att företag under ett uppbyggnadsskede ska kunna göra avdrag för FoU-utgifter mot arbetsgivaravgiften (yrkande 30).

I motionen (yrkande 31) anförs dessutom att det finns brister i kapitalförsörjningen för företag i tidiga skeden där behovet av statlig stödfinansiering är som störst. Samtidigt finns god tillgång till statligt riskkapital som till betydande del inte utnyttjas. Motionärerna föreslår att det inrättas en marknadskompletterade investeringsfond med inriktning mot investeringar i tidiga skeden byggd på statlig och privat samfinansiering.



Små och medelstora företag och enskilda forskare eller forskargrupper har i jämförelse med stora globala företag begränsade möjligheter att försvara sig mot patentinfrång, framförs det vidare i motionen (yrkande 32). Många av företagen är beroende av rådgivning och juridiska ombud för att kunna bedöma sina möjligheter att skydda sina patent mot patentinfrång. Till följd av de kostnader som detta föranleder avstår många företag från att försöka värna sina rättigheter. För att små och medelstora företag bättre ska kunna försvara sina rättigheter behöver ett bättre skydd mot patentinfrång utvecklas. Motionärerna föreslår att Patent- och registreringsverket får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för en bättre fungerande försäkring mot patentinfrång.

I motionen förespråkas även att ett nationellt kompetenscentrum för offentlig innovationsupphandling bildas för att ge innovations- och jobbskapande en mer framträdande roll i den offentliga upphandlingen. De uppdrag som finns inom området bör samordnas med det nya centret. I det framtida arbetet bör man också se över om det finns möjligheter att koppla arbetet till förslaget om ett innovationsråd för att stärka utfallet av insatserna. Den offentliga upphandlingen bör enligt motionärerna i högre utsträckning användas som verktyg för att driva fram fler innovationer. Motionärerna vill att det utformas en nationell strategi för offentlig upphandling av innovationer (yrkande 33).

Ett tillkännagivande om livsvetenskap begärs det vidare i motionen (yrkande 34). Enligt motionärerna saknas det i regeringens förslag på livsvetenskapernas område resonemang om klinisk forskning och innovation. Utveckling genom samarbete med näringslivet är ett område som regeringen undviker. Det saknas även resonemang om sambandet mellan sjukvård, akademi och näringsliv och en förståelse för att näringslivet, universiteten och sjukvården behöver hitta ett innovativt samarbete runt verkliga patienter. Regeringen bör inrätta ett råd som kan reformera samarbetet på ett konkret plan. Regeringen bör vidare ta initiativ till att det utvecklas nya metoder att mäta kostnader och produktivitet i sjukvård som arbetar integrerat med forskning, utveckling och utbildning. Samverkan mellan de medicintekniska företagen och klinisk expertis måste ske i den kliniska vardagen och utgöra ett naturligt led i att utveckla vården. Regeringen bör inleda samtal med företrädare för branschen och sjukvårdshuvudmännen för att utveckla strategier för kliniska prövningar av medicinsk teknik som kan bidra till att utveckla nya effektiva behandlingsmetoder.

### *Miljöpartiet*

Det behövs tydligare incitament för att akademien ska stärkas i sin samverkan med omvärlden, sägs det i partimotion 2012/13:Ub5 av Åsa Romson m.fl. (MP) (yrkande 4). I en ny modell för fördelning av resurser för forskning bör därför samverkan med tredje part ingå som ett kriterium.

I motionen (yrkande 14) framförs vidare att en innovationsfrämjande forskningspolitik måste se till hela produktionsledet. Det finns flera modeller för innovationsprocessen som bygger på interaktivitet mellan de olika aktörerna i processen. Det går därför inte att politiskt prioritera bara en del av produktionskedjan, anför motionärerna.

I motionen önskas vidare ett tillkännagivande om forskningspolitikens betydelse för att främja en hållbar omställning av svensk basindustri (yrkande 15).

Motionärerna framhåller vidare att forskningspolitiken tydligare behöver se till behovet av tvärvetenskaplig kunskap för ökad tjänsteinnovation. Det finns enligt motionärerna potential att skapa många nya jobb i små forskningsintensiva företag. Tjänsteinnovationer leder till utveckling, dels genom ny verksamhet eller nya företag, dels genom att förnya och vitalisera befintliga företag. Ökad samverkan och mer tjänsterelaterad forskning krävs, menar motionärerna och begär ett tillkännagivande om forskningspolitikens roll för att stimulera utveckling inom tjänstesektorn (yrkande 16).

Ett tillkännagivande om att offentliga medel i innovationssystemen bör främja en öppen innovation begärs vidare i motionen (yrkande 17). Aktörer inom forskningen kan inte enbart förlita sig på egen forskning eller eget utvecklingsarbete utan måste också köpa eller licensiera processer och uppfinningar (patent) från andra aktörer. Då skapas dessutom förutsättningar för att interna idéer som inte utnyttjas i ett företags verksamhet kan användas någon annanstans, exempelvis genom licensiering eller i form av samriskföretag kring spin-off-produkter.

I motionen framhålls vidare de regionala högskolornas betydelse för att erbjuda utbildning i regionen och samtidigt bidra med forskning som har en särskild betydelse lokalt och regionalt. När det gäller regeringens bedömning i propositionen att Vinnova, i samråd med Vetenskapsrådet, ska stödja lärosätena i deras samverkan med det omgivande samhället anser motionärerna att lärosätena bör stimuleras att ta en ledningsroll i de regionala innovationssystemen (yrkande 18). Ett sådant tydligare uppdrag bör dessutom åtföljas av basresurser för dess genomförande.

### *Sverigedemokraterna*

I motion 2012/13:Ub4 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att en riskkapitalfond bör inrättas. Riskkapitalfondens uppgift ska vara att kommersialisera svenska innovationer, där en del av finansieringen sker genom vinstuttag från Vattenfall. Det finns behov av en marknadskompletterande riskkapitalfond, där fonden prioriterar företag och innovatörer som har små möjligheter att söka kapital på den ordinarie riskkapitalmarknaden, för att på det sättet främja innovationsutvecklingen och stärka landets konkurrenskraft. Motionärerna föreslår en extra vinstutdelning från Vattenfall på upp till fem miljarder kronor om året under förutsättning att vinstutrymmet finns. Pengarna ska gå till den marknads-

kompletterande riskkapitalfonden. Fokus ska ligga på kunskapsintensiva branscher, vilket gör att den svenska internationella konkurrenskraften på området stärks.

Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om ökade medel till energiforskning och energieffektivisering (yrkande 5). Motionärerna framför att Sverigedemokraterna vill satsa mer på energiforskning och energieffektivisering än regeringen för att påskynda framtagandet av långsiktiga hållbara energilösningar, för att långsiktigt säkra Sveriges energiförsörjning samt som ett led i den övergripande och långsiktiga målsättningen om ett Sverige fritt från oljeberoende och beroende av andra fossila bränslen. Energieffektivisering är ett av flera områden som har en betydande potential och som måste utnyttjas. Den offentliga sektorn ska sträva efter en energieffektiv verksamhet, detta genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik inom alla led, från produktion till slutanvändning.

### *Vänsterpartiet*

De strategiska innovationsprogrammen bör inriktas på tre övergripande samhällsutmaningar, anfördes det i kommittémotion 2012/13:Ub3 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) (yrkande 10). De tre utmaningarna som avses är klimatet (miljö och energi), den växande åldrande befolkningen (hälsa och sjukvård) och globaliseringen (konkurrenskraftig produktion, råvarutillgång). Delprojekt inom ramen för det sistnämnda området bör enligt motionärerna utgöras av samverkansprogram för gruvnäringen, mjukvaruindustrin och turistnäringen. I motionen hänvisas till att Vänsterpartiet i sin budgetmotion, partimotion 2012/13:N341, föreslog 100 miljoner kronor per år utöver regeringens förslag till Vinnovas strategiska innovationsprogram.

Motionärerna vill vidare förstärka industriforskningsinstitutens verksamhet med fokus på miljöteknik och innovation (yrkande 11). Institutens arbete när det gäller demonstrationsanläggningar och testbäddar bör utvecklas.

I motionen önskas även ett tillkännagivande om kapitalförsörjning (yrkande 12). För en innovationsdriven tillväxt är en väl fungerande kapitalförsörjning av avgörande betydelse, sägs det i motionen. Vidare anfördes att det i Sverige generellt sett inte råder brist på utvecklingskapital utan det som framför allt saknas är mer samordning och renodling av de statliga myndigheternas och bolagens verksamheter. Det finns även vissa branschmässiga och geografiska inlåsnings som behöver rättas till, och det saknas kapital i de tidiga faserna av ett företags utveckling. Inte sällan uppstår konkurrens mellan olika statliga aktörers insatser. Mot denna bakgrund föreslås att Innovationsbron AB, Almi Företagspartner AB och Inlandsinnovation AB förs ihop till en ny organisation med uppgift att stimulera kapitalförsörjningen i de riktigt tidiga faserna. Regeringen bör få i uppdrag att utreda formerna för en sådan sammanslagning.

Vidare begärs ett tillkännagivande om innovativ upphandling (yrkande 13). Den offentliga upphandlingen måste bli strategiskt innovationsorienterad, menar motionärerna och hänvisar till att Vinnova har föreslagit att offentliga innovationsupphandlingar för miljö, energi, hälsa, säkerhet, it och telekom ges en kraftfull statlig stimulans genom särskilt stöd för att minska de risker som möter enskilda statliga myndigheter, landsting och kommuner i deras upphandlingsprocesser och som kan hämma upphandlingar av innovativa lösningar. Motionärerna stöder Vinnovas förslag och framhåller att offentliga aktörer på så sätt kan använda upphandlingar för att driva utvecklingen framåt när det gäller FoU, innovationer och teknikutveckling.

## **Vissa kompletterande uppgifter**

### *Innovationsstrategi*

Regeringen beslutade i oktober 2012 om en nationell innovationsstrategi. Strategin är ett långsiktigt arbete för att behålla och vidareutveckla Sveriges ledande position vad gäller innovationsklimat och innovationsförmåga för att möta de globala samhällsutmaningarna, öka konkurrenskraften och förnya framtidens välfärds- och samhällstjänster. Syftet med strategin är att bidra till ett innovationsklimat med bästa möjliga förutsättningar för innovation i Sverige med sikte på 2020. Innovationsstrategin handlar om att identifiera och åtgärda områden där det i dag finns hinder för innovation eller där Sverige uppvisar svagheter i internationella jämförelser. Det handlar vidare om att värna och vidareutveckla de områden där Sverige i dag är starkt i jämförelse med andra länder och öka samordningen mellan politikområden, mellan olika nivåer och samhällssektorer för att effektivisera offentliga insatser och uppnå största möjliga effekt på förnyelse, hållbar tillväxt och samhällsutveckling i Sverige. Strategin ska omsättas i konkreta insatser från regeringens sida men också bidra till att mobilisera andra aktörers insatser för att stärka innovationskraften i Sverige.

### *Innovationsupphandling*

Regeringen tillsatte i december 2009 en särskild utredning med uppdrag att utreda förutsättningarna för ökad tillämpning av innovationsupphandling i Sverige. I betänkandet *Innovationsupphandling* (SOU 2010:56), som överlämnades i augusti 2010, föreslår utredningen både åtgärder för att göra offentlig upphandling i allmänhet mer innovationsvänlig och en särskild lag för att statliga och kommunala myndigheter lättare ska kunna upphandla innovationsarbete från företag. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1) tillfördes medel till Vinnova för uppbyggnad av kompetens, metod och erfarenhet på innovationsupphandlingens område. Regeringen avser att ge Vinnova i uppdrag att se över hur offentliga aktörer i Sverige kan bli bättre på att efterfråga nya lösningar vid upphandlingar.

### *Kapitalförsörjning*

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1) en reform av de statliga kapitalförsörjningsinsatserna. Som ett led i att skapa en tydligare aktörsstruktur för marknadskompletterande finansiering i tidiga skeden genomför regeringen en sammanslagning av Almi Företagspartner AB och Innovationsbron AB så att ett gemensamt bolag etableras till den 1 januari 2013. Sammanslagningen bidrar enligt regeringen till en tydligare aktörsstruktur där finansiering i tidiga faser samlas hos en aktör. Förutsättningarna för kommersialisering av kunskapsintensiva idéer i tidiga skeden stärks för att bättre kunna tillgodose varierande behov av marknadskompletterande finansiering i hela landet.

Ett förslag lades fram i propositionen Vårändringsbudget för 2012 (prop. 2011/12:99) om tillvägagångssätt för inrättandet av en gemensam organisation, där även ett bemyndigande begärdes för att överföra statens aktier i Innovationsbron AB till Almi Företagspartner AB. Finansutskottet föreslog att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att överlåta statens aktier i Innovationsbron AB till Almi Företagspartner AB och vidta de åtgärder som var nödvändiga för att genomföra transaktionen (bet. 2011/12: FiU 21). Riksdagen beslutade i enlighet med finansutskottets förslag.

### *Rådgivning i patentfrågor*

Regeringen gav i mars 2011 Vinnova och Patent- och registreringsverket (PRV) i uppdrag att gemensamt genomföra en kartläggning och analys av det offentliga stödssystemet för skydd och hantering av företags immateriella tillgångar. Enligt uppdraget skulle analysen särskilt beakta hur det offentliga stödssystemet motsvarar de små och medelstora företagens behov. Vinnova och PRV redovisade sina förslag i en rapport i oktober 2011<sup>1</sup>. I november 2011 gav regeringen Vinnova och PRV i uppdrag att utifrån rapporten utforma och lansera insatser som säkerställer att små och medelstora företag ges bättre möjligheter att hantera sina immateriella tillgångar på ett mer affärsstrategiskt sätt. Insatserna ska stödja en utveckling av det offentliga stödssystemet i dess marknadskompletterande roll inom områdena rådgivning och finansiering. Syftet är att öka medvetenheten hos de innovativa små och medelstora företagen om vikten av, och möjligheterna med, att hantera sina immateriella tillgångar affärsstrategiskt. Insatserna ska höja rådgivningskompetensen hos de offentliga aktörerna i innovationssystemet om hur immateriella tillgångar över tid skapar värden

<sup>1</sup> N2011/6287/FIN.

i företag. Insatserna ska i första hand förstärka och komplettera aktörernas nuvarande insatser. De ska bl.a. omfatta information till företag, kompetensutveckling för offentliga företagsrådgivare på det immaterialrättsliga området och när det gäller affärsstrategiska kunskaper i immateriella tillgångar samt komplettera ekonomiska stöd till företag så att de även kan omfatta strategier för immateriella tillgångar, strategisk kompetens och specialiserad rådgivning i hantering av immateriella tillgångar. Resultatet av uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2014.

### *Patentförsäkring*

Frågan om försäkringslösningar eller annat statligt stöd när det gäller patentintrång och skydd för patent främst för små och medelstora företag har utretts flera gånger i Regeringskansliet. Det har konstaterats att en statlig försäkring inte går att genomföra med hänvisning till att den skulle bli alltför dyr för staten. En försäkringslösning för patentinnehavare är enligt regeringens mening inte heller en fråga för staten utan för den privata marknaden. Det finns i dag flera privata alternativ på marknaden när det gäller försäkringslösningar mot patentintrång för företagen.

### *Proposition om energiforskning*

Den 19 oktober 2012 överlämnades propositionen Forskning och innovation för ett långsiktigt hållbart energisystem (prop. 2012/13:21) till riksdagen.

I propositionen anger regeringen riktlinjerna för de fortsatta insatserna kring forskning och innovation på energiområdet för 2013–2016.

Energiforskningen kommer under de kommande fyra åren att främst fokuseras på följande fem prioriterade områden, nämligen

- att ställa om till fossiloberoende fordonsflotta
- att forma ett kraftsystem som klarar att ta emot alltmer förnybar elproduktion
- ökad energieffektivitet i bebyggelsen
- ökad användning av bioenergi
- energieffektivisering i industrin.

I propositionen anger regeringen riktlinjer för de fortsatta insatserna kring forskning, utveckling, demonstration och kommersialisering på energiområdet. Regeringen föreslår även övergripande mål för insatserna. Energimyndigheten har en sammanhållande roll för energiforskningen.

## Näringsutskottets ställningstagande

### *Inledning*

Utskottet behandlar motionsyrkandena under rubrikerna Samverkan med det omgivande samhället, Innovationsupphandling, Tjänsteforskning och Övrigt om forskning och innovation.

### *Samverkan med det omgivande samhället*

För att forskning och utbildning effektivt ska bidra till samhällets utveckling och Sveriges globala konkurrenskraft är universitetets och högskolors samverkan med det omgivande samhället av stor betydelse. Det är viktigt att lärosätena verkar för att forskningsresultat som uppnåtts vid högskolan kommer samhället till nytta. Det är avgörande för tillväxt och sysselsättning att goda förutsättningar skapas för kommersialisering av forskningsresultat. Utskottet noterar att regeringen avser att ge Vinnova i uppdrag att i samråd med Vetenskapsrådet stödja lärosätenas strategiska arbete när det gäller samverkan med det omgivande samhället och deras arbete med att verka för att forskningsbaserad kunskap kommer till nytta. Det är svårt att skapa en modell för att kunna göra rättvisande bedömningar av kvalitetsaspekterna i, och effekterna av, universitetens och högskolornas samverkan med det omgivande samhället och i deras uppgift att verka för att forskningsbaserad kunskap ska komma till nytta. Utskottet ser mot denna bakgrund positivt på regeringens förslag om att Vinnova ges i uppdrag att, i samråd med Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, utforma metoder och kriterier för bedömning av prestationen och kvaliteten i lärosätenas samverkan i termer av relevans och nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap samt utifrån dessa genomföra en utlysning och fördela medel. Utskottet ser dock inget skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av de här aktuella motionerna som rör samverkan med det omgivande samhället.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att utbildningsutskottet avstyrker motionerna 2012/13:Ub6 (S) yrkandena 4 och 10 samt 2012/13:Ub5 (MP) yrkande 4.

### *Innovationsupphandling*

Utskottet vill inledningsvis framhålla sin uppfattning att upphandling är ett viktigt instrument i strävan efter fler innovationer. Den nationella innovationsstrategin som regeringen nyligen har beslutat om kan ses som ett långsiktigt arbete för att behålla och vidareutveckla Sveriges ledande position vad gäller innovationsklimat och innovationsförmåga för att möta de globala samhällsutmaningarna, öka konkurrenskraften och förnya framtidens välfärds- och samhällstjänster. Det handlar om att värna och vidareutveckla de områden där Sverige i dag är starkt i jämförelse med andra länder och öka samordningen mellan politikområden, mellan olika nivåer

och samhällssektorer för att effektivisera offentliga insatser och uppnå största möjliga effekt på förnyelse, hållbar tillväxt och samhällsutveckling i Sverige. Förslag från Innovationsupphandlingsutredningen, som handlar bl.a. om åtgärder för att göra offentlig upphandling mer innovationsvänlig, bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet vill också påminna om att Vinnova i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1) tillfördes medel för uppbyggnad av kompetens, metod och erfarenhet för innovationsupphandling. Regeringen avser även att ge Vinnova i uppdrag att se över hur offentliga aktörer i Sverige kan bli bättre på att efterfråga nya lösningar vid upphandlingar.

Mot bakgrund av vad som ovan redovisats ser utskottet inget skäl för riksdagen att tillmötesgå de här aktuella motionerna och föreslår att utbildningsutskottet avstyrker motionerna 2012/13:Ub6 (S) yrkande 33 samt 2012/13:Ub3 (V) yrkande 13.

### *Tjänsteforskning*

I propositionen redogörs för en ökad satsning på institutens strategiska kompetensmedel m.m. till RISE Holding AB. I RISE Holding AB:s uppgifter ingår bl.a. att verka för att RISE-instituten stöder nyttiggörandet av tjänsteforskning. Inom ramen för Verket för innovationssystemers forskningsanslag bör det enligt regeringen även genomföras en riktad satsning på tjänsteforskning i syfte att skapa en svensk tjänsteforskning med internationellt hög vetenskaplig kvalitet som kan bidra till näringslivets konkurrenskraft och till förnyelse av offentlig sektor. Utskottet välkomnar sådana satsningar men ser ingen anledning för riksdagen att uppmana regeringen att vidta ytterligare åtgärder mot bakgrund av de här aktuella motionerna.

Utskottet föreslår följaktligen att utbildningsutskottet avstyrker motionerna 2012/13:Ub6 (S) yrkande 28 och 2012/13:Ub5 (MP) yrkande 16.

### *Övrigt om forskning och innovation*

Det är angeläget att fortsätta att kraftsamla inom områden som är viktiga för att bidra till att möta samhällsutmaningar och stärka konkurrenskraften för företagen i Sverige. Detta innebär bl.a. att fortsätta stärka flödet av kunskap mellan universitet och högskolor, näringsliv och samhället i övrigt genom samverkan mellan dessa. Regeringen föreslår satsningar på utmaningsinriktade strategiska innovationsområden. Utskottet ställer sig bakom dessa satsningar. Vilka områden som kan bli aktuella avgörs utifrån gemensamma processer för problemformulering omfattande bl.a. företag, universitet, högskolor och forskningsinstitut.

När det gäller industriforskningsinstituterna välkomnar utskottet den förstärkning som redovisas i propositionen. Satsningen innebär att institutens kompetens stärks liksom deras förmåga till samverkan, särskilt med näringslivet och lärosätena.



Tillgång och användning av infrastruktur för test, verifiering och demonstration – innovationsinfrastruktur – är av stor betydelse för innovationsförmågan i Sverige. Medel avsätts därför till Vinnova för utveckling och tillgängliggörande av test- och demonstrationsmiljöer, vilket utskottet välkomnar.

Utskottet ser även positivt på att en nationell EU-samordningsfunktion med ett sekretariat inrättas vid Vinnova.

När det gäller tillgång till riskkapital vill utskottet framhålla att det för närvarande genomförs en sammanslagning av Almi Företagspartner AB och Innovationsbron AB och att ett gemensamt bolag ska vara etablerat vid kommande årsskifte. Sammanslagningen bidrar till en tydligare aktörsstruktur där finansiering i tidiga faser samlas hos en aktör. Förutsättningarna för kommersialisering av kunskapsintensiva idéer i tidiga skeden stärks för att bättre kunna tillgodose varierande behov av marknadskompletterande finansiering i hela landet.

Med anledning av motion 2012/13:Ub6 (S) yrkande 30 om utökad avdragsrätt för FoU-utgifter vill utskottet erinra om att den s.k. Företags-skattekommittén i ett delbetänkande i september 2012 (SOU 2012:66) lämnade förslag när det gäller skatteincitament för forskning och utveckling. Kommittén föreslår att det ska vara möjligt för arbetsgivare att i vissa fall få nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling.

När det gäller skydd mot patentintrång vill utskottet här framhålla att regeringen under 2011 och 2012 har gjort insatser för att stödja framför allt kunskapsintensiva små och medelstora företag med anpassad finansiering, rådgivning och kompetenshöjning för affärsstrategisk hantering av immateriella tillgångar genom uppdrag till Vinnova och PRV. Frågan om försäkringslösningar eller annat statligt stöd när det gäller patentintrång och skydd för patent främst för små och medelstora företag har utretts flera gånger i Regeringskansliet. Det har konstaterats att en statlig försäkring inte går att genomföra med hänvisning till att den skulle bli alltför dyr för staten.

I propositionen presenteras ett samlat paket av åtgärder för att stärka Sveriges ställning inom livsvetenskap. Utskottet välkomnar satsningen.

Stöd till forskning och innovation inom energiområdet är en viktig och integrerad del av energipolitiken. Forskning och innovation på energiområdet ska utformas och genomföras så att dess resultat bidrar till uppfyllandet av uppställda energi- och klimatpolitiska mål samt energirelaterade miljöpolitiska mål. Insatserna fokuseras på områden inom vilka Sverige har en nationell styrkeposition i form av naturresurser och kompetens samt goda förutsättningar för export av teknik eller kunnande. Utskottet ställer sig bakom regeringens satsning, som möjliggör ökade ambitioner på ett flertal angelägna områden, bl.a. energieffektivisering i bebyggelsen och i industrin.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom propositionen i aktuella delar och föreslår att utbildningsutskottet avstyrker motion 2012/13:Ub6 (S) yrkandena 5, 6, 23, 29–32 och 34, motion 2012/13:Ub5 (MP) yrkandena 14, 15, 17 och 18, motion 2012/13:Ub4 (SD) yrkandena 3 och 5 samt motion 2012/13:Ub3 (V) yrkandena 10–12.

Stockholm den 6 december 2012

På näringsutskottets vägnar

*Jessica Polfjärd*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Hans Rothenberg (M), Olof Lavesson (M), Krister Örmfjäder (S), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S), Eva Flyborg (FP), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S), Margareta Larsson (SD), Penilla Gunther (KD) och Anders Ahlgren (C).

# Avvikande meningar

## 1. Samverkan med det omgivande samhället (S, MP, V)

Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V) och Ingela Nylund Watz (S) anför:

Sveriges framskjutna plats i världsekonomin vilar på gemensamma investeringar i kunskap, forskning och utveckling. Genom en nära samverkan mellan staten, näringslivet och forskningen kan den kunskapsbaserade delen av ekonomin – där Sverige har konkurrensfördelar – utvecklas. Vi vill även se en bred samverkan mellan akademi och hela det omgivande samhället. Utan ett kraftfullt helhetsgrepp på samverkansuppgiften kommer inte Sveriges fulla potential som kunskaps- och forskningsnation att utnyttjas.

Det behövs tydligare incitament för att akademien ska stärkas i sin samverkan med omvärlden. I en ny modell för fördelning av resurser för forskning bör därför samverkan med tredje part ingå som ett kriterium.

Forskningsråden och Vinnova bör inom ramen för sitt uppdrag om resursfördelning efter bedömning av kvalitet och prestation i samverkan med det omgivande samhället ta fram en fungerande indikator för samverkan och eventuellt också andra värderingsformer.

Med det sagda förordar vi att utbildningsutskottet tillstyrker motionerna 2012/13:Ub6 (S) yrkandena 4 och 10 samt 2012/13:Ub5 (MP) yrkande 4.

## 2. Innovationsupphandling (S, V)

Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V) och Ingela Nylund Watz (S) anför:

Offentliga behov av varor och tjänster har stor betydelse för utvecklingen av nya marknader för dessa. Den offentliga upphandlingen måste bli strategiskt innovationsorienterad och bör i högre utsträckning än i dag användas som verktyg för att driva fram fler innovationer. Vi anser att det bör utformas en nationell strategi för offentlig upphandling av innovationer. Vidare bör ett nationellt kompetenscentrum för offentlig innovationsupphandling bildas för att ge innovations- och jobbskapande en mer framträdande roll i den offentliga upphandlingen.

Med det sagda förordas att utbildningsutskottet tillstyrker motionerna 2012/13:Ub6 (S) yrkande 33 och 2012/13:Ub3 (V) yrkande 13.

### 3. Tjänsteforskning (S, MP)

Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S) och Ingela Nylund Watz (S) anför:

Forskningspolitiken behöver tydligare se till behovet av tvärvetenskaplig kunskap för ökad tjänsteinnovation. De framtida utmaningarna för industriforskningsinstituterna är att kunna erbjuda testmiljöer som svarar mot det omvandlingstryck som svenska företag lever under. Den växande tjänstesektorn är ett exempel på hur instituten kan svara mot företagets behov. Tjänsternas betydelse för ekonomin är stor och kommer att öka framgent. Kopplingen mellan industrin och tjänstesektorn har förstärkts kraftigt genom avknoppningar eller genom att tjänsteföretag på olika sätt ger service till industriföretagen. Utvecklingen av innovativa tjänster blir därför allt viktigare för små och medelstora företags möjligheter att växa och internationaliseras. Behovsmotiverad samhälls- och näringslivsrelevant forskning som utgår från tjänstesamhällets förutsättningar och egenskaper behöver därför utvecklas. Med hjälp av en kraftfull institutsektor kan man ta ett brett grepp över tjänsteforskningen som kan öka förädlingsvärdet för de växande tjänstebranscherna. Som exempel kan nämnas att forskningsinstituterna skulle kunna erbjuda möjligheter för små och medelstora företag att testa sina tjänster inom ramen för den egna verksamheten och i partnerskap med andra aktörer. Regeringen bör vidta åtgärder i linje med vad vi har anförts.

Med det sagda förordar vi att utbildningsutskottet tillstyrker motionerna 2012/13:Ub6 (S) yrkande 28 och 2012/13:Ub5 (MP) yrkande 16.

### 4. Övrigt om forskning och innovation (S)

Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S) och Ingela Nylund Watz (S) anför:

Vi förespråkar en modell för strategisk samverkan mellan olika samhällssektorer som tar sin utgångspunkt i centrala framtidsutmaningar för samhället. Ansatsen bygger på tanken på framtidens samhälleliga möjligheter och utmaningar, rätt hanterade, i många fall kan innebära betydande möjligheter att stärka svensk konkurrenskraft och därmed skapa nya arbetstillfällen.

Sverige har fått en innovationsparadox som innebär att de samlade satsningarna på forskning och utveckling inte leder till kommersialisering av nya innovationer i en utsträckning som vore väntat och önskvärt. Som ett led i arbetet med att bygga strategisk samverkan föreslår vi att det inrättas ett innovationsråd som har i uppgift att departementsövergripande samordna frågor av betydelse för forskning och innovation, däribland forskningspolitikens övergripande inriktning, strategisk kompetens- och kapitalförsörjning, immaterialrätt och offentlig upphandling av innovationer.

Rådet ska ha till uppgift stärka samverkan mellan olika aktörer runt om i landet och samla arbetet för att utveckla Sveriges innovations- och konkurrenskraft.

Regeringen har nu presenterat en nationell innovationsstrategi. Vi anser att det är olyckligt att innovationsstrategin – när den äntligen presenterades – inte överlämnades till riksdagen för förankring, debatt och beslut.

Det är viktigt att Sverige är en aktiv part i EU:s gemensamma forsknings- och innovationssamarbete. Vi ser klara fördelar med att en nationell EU-samordningsfunktion med ett sekretariat inrättas vid Vinnova men anser att forskningsinstitutet tillsammans med Vinnova bör tilldelas en tydligare roll som koordinator för svensk medverkan i EU-forskning inom ramprogrammen. Ansvar för samordning och deltagande i forskningsprogram samt ansvar för sekretariatet bör delas mellan Vinnova och forskningsinstitutet.

Det finns brister i kapitalförsörjningen för företag i tidiga skeden där behovet av statlig stödfinansiering är som störst. Samtidigt finns god tillgång till statligt riskkapital som till betydande del inte utnyttjas. Vi föreslår att det inrättas en marknadskompletterade investeringsfond med inriktning mot investeringar i tidiga skeden byggd på statlig och privat samfinansiering. Staten blir på så sätt en katalysator för det nya fondsystemet som finansieras genom att tillgängliga statliga medel för riskkapitalförsörjning omdisponeras.

Strategiska forskningsområdena är i grunden inga samverkansprogram mellan akademi, företag och andra aktörer, eftersom det saknas direkta incitament och uppföljningskriterier för samverkan. Satsningen i den senaste forsknings- och innovationspropositionen har enligt oss inte i tillräcklig omfattning genererat nya, utökade eller fördjupade samarbeten med näringslivet. Det kan därför inte heller förväntas att projekt inom ramen för strategiska forskningsområden kommer att bidra till innovationer i medverkande organisationer, eftersom direkta samarbetsrelationer är en nödvändig förutsättning för effektivt kunskapsutbyte. Vi välkomnar att man nu inrättar strategiska innovationsprogram som syftar till att öka forskningssamverkan mellan aktörerna, men kritiken mot projekten inom ramen för strategiska forskningsområden behöver bättre tas till vara. Vi anser att de svenska forskningsinstitutet tillsammans med Vinnova bör ges huvudansvaret för de strategiska innovationsområdena.

Vi vill förstärka FoU-investeringar i svenska småföretag. För att driva på investeringarna och samtidigt skapa en mer differentierad och därmed mindre sårbar privat forskningsbas vill vi utöka avdragsrätten för FoU-utgifter så att företag under ett uppbyggnadsskede ska kunna göra avdrag för FoU-utgifter mot arbetsgivaravgiften.

Små och medelstora företag och enskilda forskare eller forskargrupper har i jämförelse med stora globala företag begränsade möjligheter att försvara sig mot patentintrång. För att små och medelstora företag bättre ska kunna försvara sina rättigheter behöver ett bättre skydd mot patentintrång

utvecklas. Syftet bör vara att möjliggöra för små och medelstora företag att fullt ut kunna exploatera sina idéer och göra dem kommersiellt gångbara. Vi föreslår att Patent- och registreringsverket får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för en bättre fungerande försäkring mot patentintrång.

I regeringens förslag på livsvetenskapernas område saknas resonemang om klinisk forskning och innovation. Utveckling genom samarbete med näringslivet är ett område som regeringen undviker. Det saknas även resonemang om sambandet mellan sjukvård, akademi och näringsliv och det saknas förståelse för att näringslivet, universiteten och sjukvården behöver hitta ett innovativt samarbete runt verkliga patienter. Regeringen bör inrätta ett råd som konkret och bit för bit kan reformera samarbetet på ett konkret plan. Regeringen bör vidare ta initiativ till att det utvecklas nya metoder att mäta kostnader och produktivitet i sjukvård som arbetar integrerat med forskning, utveckling och utbildning. Samverkan mellan de medicintekniska företagen och klinisk expertis måste ske i den kliniska vardagen och utgöra ett naturligt led i att utveckla vården. Regeringen bör inleda samtal med företrädare för branschen och sjukvårdshuvudmännen för att utveckla strategier för kliniska prövningar av medicinsk teknik som kan bidra till att utveckla nya effektiva behandlingsmetoder.

Med det sagda förordar vi att utbildningsutskottet tillstyrker motion 2012/13:Ub6 (S) yrkandena 5, 6, 23, 29–32 och 34. Motion 2012/13:Ub5 (MP) yrkandena 14, 15, 17 och 18, motion 2012/13:Ub4 (SD) yrkandena 3 och 5 samt motion 2012/13:Ub3 (V) yrkandena 10–12 bör avstyrkas av utbildningsutskottet.

## **5. Övrigt om forskning och innovation (MP)**

Jonas Eriksson (MP) anför:

En innovationsfrämjande forskningspolitik måste se till hela produktionsledet. Det finns flera modeller för innovationsprocessen som bygger på interaktivitet mellan de olika aktörerna i processen. Det går därför inte att politiskt prioritera bara en del av produktionskedjan.

Forskningspolitiken kan tillsammans med näringspolitiken skapa förutsättningar för basindustrin att modernisera, utveckla och ställa om sin produktion. Statens forskningsinsatser är i det perspektivet mycket betydelsefulla för basindustrin. Forskningen som bedrivs i nära samarbete med industrin är väsentlig för en långsiktig kunskapsuppbyggnad. Den medför att industrin kan gå mot en långsiktigt hållbar utveckling och samtidigt fortsätta att vara central i den svenska ekonomin och i skapandet av nya arbetstillfällen. Den stärker också industrins internationella konkurrenskraft.

Offentliga medel i innovationssystemen bör främja en öppen innovation. Aktörer inom forskningen kan inte enbart förlita sig på egen forskning eller eget utvecklingsarbete utan måste också köpa eller licensiera processer och uppfinningar (patent) från andra aktörer. Då skapas dessutom

förutsättningar för att interna idéer som inte utnyttjas i ett företags verksamhet kan användas någon annanstans, exempelvis genom licensiering eller i form av samriskföretag kring spin-off-produkter.

När det gäller regeringens bedömning i propositionen om att Vinnova, i samråd med Vetenskapsrådet, ska stödja lärosätena i deras samverkan med det omgivande samhället anser vi att lärosätena bör stimuleras att ta en ledningsroll i de regionala innovationssystemen.

Med det sagda förordar jag att utbildningsutskottet tillstyrker motion 2012/13:Ub5 (MP) yrkandena 14, 15, 17 och 18. Motion 2012/13:Ub6 (S) yrkandena 5, 6, 23, 29–32 och 34, motion 2012/13:Ub4 (SD) yrkandena 3 och 5 samt motion 2012/13:Ub3 (V) yrkandena 10–12 bör avstyrkas av utbildningsutskottet.

## **6. Övrigt om forskning och innovation (SD)**

Margareta Larsson (SD) anför:

Svenska företag har ofta brist på det kapital som krävs för att genomföra idéer. Detta leder i sin tur till att många potentiella arbetstillfällen aldrig skapas. Det finns ett behov av en marknadskompletterande riskkapitalfond, där fonden prioriterar företag och innovatörer som har små möjligheter att söka kapital på den ordinarie riskkapitalmarknaden. På det sättet främjas innovationsutvecklingen och stärks landets konkurrenskraft. Detta kan möjliggöras genom en extra vinstutdelning från Vattenfall på upp till fem miljarder kronor om året under förutsättning att vinstutrymmet finns. Pengarna ska gå till riskkapitalfonden. Fokus ska ligga på kunskapsintensiva branscher, vilket gör att den svenska internationella konkurrenskraften på området stärks.

Jag och Sverigedemokraterna vill även satsa mer på energiforskning och energieffektivisering än regeringen för att påskynda framtagandet av långsiktiga hållbara energilösningar, för att varaktigt säkra Sveriges energiförsörjning samt som ett led i den övergripande och långsiktiga målsättningen om ett Sverige fritt från oljeberoende och beroende av andra fossila bränslen. Energieffektivisering är ett av flera områden som har en betydande potential och som måste utnyttjas. Den offentliga sektorn ska sträva efter en energieffektiv verksamhet, genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik inom alla led, från produktion till slutanvändning.

Med det sagda förordar jag att utbildningsutskottet tillstyrker motion 2012/13:Ub4 (SD) yrkandena 3 och 5. Motion 2012/13:Ub6 (S) yrkandena 5, 6, 23, 29–32 och 34, motion 2012/13:Ub5 (MP) yrkandena 14, 15, 17 och 18 samt motion 2012/13:Ub3 (V) yrkandena 10–12 bör avstyrkas av utbildningsutskottet.

## 7. Övrigt om forskning och innovation (V)

Kent Persson (V) anför:

Jag anser att de strategiska innovationsprogrammen bör inriktas på tre övergripande samhällsutmaningar: klimatet (miljö och energi), den växande åldrande befolkningen (hälsa och sjukvård) och globaliseringen (konkurrenskraftig produktion, råvarutillgång). Delprojekt inom ramen för det sistnämnda området bör utgöras av samverkansprogram för gruvnäringen, mjukvaruindustrin och turistnäringen.

Vidare anser jag att industriforskningsinstitutens verksamhet med fokus på miljöteknik och innovation bör förstärkas på så sätt att institutens arbete när det gäller demonstrationsanläggningar och testbäddar utvecklas.

För en innovationsdriven tillväxt är en väl fungerande kapitalförsörjning av avgörande betydelse. Generellt sett råder det ingen brist på utvecklingskapital, utan det som framför allt saknas är mer samordning och renodling av de statliga myndigheternas och bolagens verksamheter. Det finns även vissa branschmässiga och geografiska inlåsningar som behöver rättas till och det saknas kapital i de tidiga faserna av ett företags utveckling. Inte sällan uppstår konkurrens mellan olika statliga aktörers insatser. Mot denna bakgrund förordar jag att Innovationsbron AB, Almi Företagspartner AB och Inlandsinnovation AB förs ihop till en ny organisation med uppgift att stimulera kapitalförsörjningen i de riktigt tidiga faserna av ett företags utveckling. Regeringen bör få i uppdrag att utreda formerna för en sådan sammanslagning.

Med det sagda förordas att utbildningsutskottet tillstyrker motion 2012/13: Ub3 (V) yrkandena 10–12. Motion 2012/13:Ub6 (S) yrkandena 5, 6, 23, 29–32 och 34, motion 2012/13:Ub5 (MP) yrkandena 14, 15, 17 och 18 samt motion 2012/13:Ub4 (SD) yrkandena 3 och 5 bör avstyrkas av utbildningsutskottet.